№ 120 ՀՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՅՈՒՆԻՍԻ 4 — 1908 — ՀՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՅՈՒՆԻՍԻ 4 № 120

ԵՐԵՍՈՒՆՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ“ Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
Կամ Tiflis, Rédaction „Mschak“.
ՏԷԼԷՖՈՆ № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ
ՏԷԼԷՖՈՆ № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՄՇԱԿ

(36-րդ ՏԱՐԻ)
ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ
Հասցէն՝
ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ».
TIFLIS, Rédaction du journal «MSCHAK».

ՅՈՒՆԻՍԻ 1-Ի ՄԻՆՉԵՒ ՏԱՐՎԱՅ ՎԵՐՋԸ 6 ՌՈՒԲԼԻ

Ամսական Մէկ ռուբլի

Ամերիկա տարեկան .	6 դոլար
Եւրոպա » . .	30 ֆրանկ
Պարսկաստան » .	10 ռուբլի
Հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել	40 կոպ.

ՅՈՒՆԻՍԻ 1-Ի

Կարսի երկաթուղու գծի վրա, Համամլի գիւղում
ԲԱՑՎՈՒՄ Է

ԱՄԱՐԱՅԻՆ ՁՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

ԿԱԹՆԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԵՒ ՋՈՒԼՀԱԿՈՒԹԵԱՆ

Ընդունվում են երկու սեռի անձեր առանց պարտադիր կրթական ցեղի.
Նախնական տեղեկութիւններ կարելի է ստանալ Թիֆլիսում՝ Ա. Քալանթարից (Գրիբոյեդովսկայա № 5), իսկ Համամլիում՝ խնամակալ Մ. Սողոմոնեանից.
Աշակերտների համար կը հոգացվի հանրակացարան գիւղում և ըստ հնարաւորութեան էժանագին ճաշ. 3—1

Թիֆլիսի Ժողովարան
Ժողովարանի ամարային շինութեան մէջ, չորեքշաբթի օրերը, երեկոյեան 6-ից մինչև ժամը 9-ը կը սարքվեն մանկական խաղեր պ. պ. անդամների և կանդիդատների
ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ
վարժուհի Վ. Գ. Տէր-Պողոսեանի ղեկավարութեամբ։
առ. 1—1

ՅՕԳՈՒՏ
Նոր-Զուղայի
Երկաթ դպրոցների վաճառվող վիճակախաղի տոմսերից մէկը՝ № 1681, որը ԳՆԵԼ ԵՄ 1904 թուին, այդ մասին հրապարակով յայտնում եմ, որ այդ տոմսը
ԿՈՐՑՐԵԼ ԵՄ։
Արսէն Եարամիշեան
(չ.) ա. 1—1

ԲԺԻՇԿ
Գ. Ե. Խօջափարուխով
Կայսերական Նովօրոսիյսկի հաւալսարանի կաշուի և վեներական հիւանդութիւնների ամբիոնի ասիստէնտը ընդունում է հիւանդներին Պետերբուրգում, Յարսկայա փող., տ. Բախմաչէվիչի, ծաղկանոցի դիմաց։
(կ. ե. հ.) առ. 5—5

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Ալէքսանդր Նիկիտիչ
ՕՐԴՈՒԽԱՆՈՎ
Մասնագէտ ներքին հիւանդութիւնների։ Ընդունում է Կովկասի հանքային ջրերում։
Հասցէն՝ Эссентуки, Кисловодская ул. домъ Семенковыхъ.
(չ. ե.) առ. 5—4

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒՀԻ
Ս. Զ. ԽԻԶԱՆԵԱՆ
Յունիսի 15-ից կամ 20-ից տեղափոխվում է Կոջոր։ Այնտեղ օգնութիւն կը հասցնէ հիւանդներին, յղիներին և ծննդականներին։ Ցանկացողներին խնդրում են դիմել ըստ կարելւոյն օր առաջ, Վեր.իսմինսկայա 14, Զուբալովի ամարանոց։
(չ. ե.) առ. 2—2

Բաքուի Հայոց Կուլտուրական Միութեան բժշկական սեկցիան
Հրաւիրում է Վարանդայի համար (Ծուշու գաւառ)
ԲԺԻՇԿ,
որ մասնագէտ ՎԻՐԱԲՈՅԾ լինի։ Տարեկան 2400 ր. ռոճիկ, պատրաստի բնակարան, վառելիք և լուսաւորութիւն։ Դիմել՝ Բաքու, Միութեան գրասենեակը, Красногодская ул., д. И. Д. Адамова.
(չ. չ.) առ. 2—2

Բեհբութեան փողոց, № 23
ՏՐՎՈՒՄ Է
ամառվայ ամիսները
Է ՍԵՆԵԱԿ
ամեն յարմարութիւններով. կարելի է և կահաւորված.
ամսական 25 ռուբլով
(ա.) 3—1

ԻՆՉ ՎԻՃԱԿԻ ՄԷՋ ԵՆ

Մայիս ամսի մեծագոյն մասը անցաւ՝ ընդհանրապէս նպաստաւոր ազդեցութիւն գործելով բուսականութեան վրա։

Տեղացին անձրևներ, որոնք կենդանութիւն տուին արտերին և մարգագետիններին։

Սակայն մայիսի վերջին շաբաթը անցաւ չափազանց չորային և տաք։ Լեռնային մի ընդարձակ շրջան, որի մէջ մտնում է Ջիրակը իր բազմաթիւ գիւղերով, կարօտութիւն է զգում անձրևների, որպէսզի արտերը և մարգագետինները չը մնասվեն ջրի պակասութիւնից։

Տափարակի մի շրջանում արդէն սկսվել է հունձը, իսկ լեռնային բարձրադիր տեղերում դեռ նոր է վերջանում սերմացանութիւնը։ Եւ անշուշտ անձրևները, որոնք ոչ մի նշանակութիւն չունեն այն տեղերի համար, որտեղ սկսվել է հունձը, այժմ շատ կարևոր են լեռնային գօտիների համար, որտեղ աւելի ուշ է սկսվել բուսականութեան աճումը։

Յամենայն դէպս՝ մենք կանգնած ենք այն շաբաթների առաջ, որոնք էական նշանակութիւն ունեն տարվայ բերքի վիճակը որոշելու համար։ Այդ շաբաթների մասին պէտք է տեղեկութիւններ ունենալ կարելիին չափ ճշտագոյն։ Եւ մենք յոյս ունենք, որ մեր գաւառական աշխատակիցները կը տան ամփոփումներ ստոյգ դիտողութիւնների հիման վրա։

Մեզ հասած տեղեկութիւններից երևում է, որ յունիսի 1-ին անձրևներ տեղացին Թիֆլիսի, Գանձակի, Ալէքսանդրապոլի և Կարսի շրջակայքում։ Եթէ այժմ մի քանի անգամ էլ կրկնվեն անձրևները, կարելի է յոյս ունենալ, որ մեր լեռնային շրջանի բուսականութիւնը կը կազդուրվի, բայց այժմեանից կարելի է նախազուշակել, որ խոտի պաշարները մեծ չեն լինի գիւղերում։ Մնում է սպասել, որ արտերը իրանց բուսականութեամբ կարող լինէին լրացնել խոտի պակասը դարմանի պաշարներով։ Եւ եթէ հացահատիկները այսուհետև ճոխ զարգանան, նրանք կարող են իսկապէս տեղացնել կերակրի պաշարները տան անասունների համար։

Մեր երկրի տառապած ու տանջված ժողովուրդը սպասում է բաւական բերքի, որպէսզի կարող լինի մի փոքր թեթևացնել իր ծանր վիճակը, թօթափել իրանից իր վրա դիզված պարտքերի մի մասը և վերականգնել բայրայված տնտեսութիւնը։

Եւ մենք, որքան էլ յոյսերով նայելու լինենք ապագայի վրա, այնուամենայնիւ պարտաւոր ենք լսել իրականութեան թէ նպաստաւոր և թէ աննպաստ ցուցումները։

Մեզ համար անհրաժեշտ են ճիշտ և ստոյգ տեղեկութիւններ տարվայ բերքի և գիւղական տնտեսութեան վիճակի մասին։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պետերբուրգ, 31 մայիսի

Պետական Խորհուրդը, իր մայիսի 30-ի նիստում, ձայների ճնշող մեծամասնութեամբ ընդունեց ամուրեան երկաթուղու օրինագիծը Դումայի ընդունած խմբագրութեամբ։ («Հ. Գ.»)

Պետերբուրգ, 1 յունիսի

Առաւօտեան, Գօստինինի դվօրում, Գօրդոնի գոհարեղէնների և ոսկեղէնների խանութում երևան հանեցին գոհարեղէնների ահագին կողոպուտ։ Գողոպտիչները մտել են, քանդելով հարևան խանութի քարէ պատը, ուր և թաղնվել են հաւանօրէն երեկոյից։ Գողոպտված իրերի արժէքը 100,000 ռուբլու է հասնում։ («Հ. Գ.»)

Պետերբուրգ, 31 մայիսի

Մօտ ժամանակներս օկտոգոնուն ծեծող գեներալ Գուրկոն հեռանում է ծառայութիւնից։ Ծեծի գործին օրինական ընթացք է տրված։

Պետիգօրսկ, 1 յունիսի

Բացվեց բժշկական սէզոնը։ («Հ.Գ.»)

Կիսլովոդսկ, 1 յունիսի

Նարզանի կապտաժի վերանորոգութիւնը վերջանում է։ («Հ. Գ.»)

Կիև, 30 մայիսի

Անգլիական թագաւորական «Վիկտորիա և Ալբերտ» գրօսանաւը նաւերի ուղեկցութեամբ այսօր ցերեկով տեղս ժամանեց։ Գերմանական պատերազմական նաւերը, բարձրացնելով անգլիական պատերազմական դրօշակ, արձակեցին 21 թնդանօթներ։ Գրօսանաւը և չորս անգլիական հակաականանաւեր այնուհետև մտան ջրանցքը, իսկ անգլիական զրահապատ յածանաւերը դիմեցին Անգլիա՝ նեղուցով։ («Հ. Գ.»)

Բերլին 31 մայիսի

«Kölnische Zeitung»-ին հեռագրում են Կ. Պոլսից, որ նկատի առնելով, որ Բաղդադի երկաթուղու չորս նոր գծերի վարիանտներն ընդունվեցին, շուտով 228 միլիոն ֆրանկի պետական չորս տոկոսային օբլիգացիաներ բաց կը թողնվեն։ Հէնց այժմեանից բաց կը թողնվի դեռ 109 միլիոն գումարի։ Օբլիգացիաների յետ գնման ժամանակը 97 և կէս տարի է։ («Հ. Գ.»)

Ադէնը, 30 մայիսի

Սամօայի սենատի նախագահ Սոֆուլիսը հովանաւորող մեծ պետութիւնների դեսպաններին յանձնեց մի նոր կարգադրութիւն, որով բողոքում է թիւրքաց զօրքերի չարաշահութիւնների դէմ, իշխան Գոպպասիս-Լիֆնգիի դէմ, որ իր լիազօրութիւնների շրջանը շատ ընդլայնեց, և վերջինիս՝ Պարլամենտում դումարած ժողովի դէմ։

Սամօայից ստացված արժանահաւատ տեղեկութիւնները մնայլ գոյներով են նկարագրում կղզու դրութիւնը։ Հաղորդում են, որ ժամանակաւոր իշխանութիւնները ինքնագլուխ կարգադրութիւններ են անում։ («Հ. Գ.»)

Բելգրադ, 30 մայիսի

Վիէննայի լրագիրների այն լուրերը, թէ սերբական կաբինէտը մտադիր է հրաժարական տալ, սխալ են։ Ճիշտ նոյն կերպ սխալ են օտարազգի լրագիրների այն տեղեկութիւնները, թէ Սերբիայի և Հերցեգովինայի դիպլոմատիական յարաբերութիւնները խզված են։ («Հ. Գ.»)

—

„Каспій“ լրագրին մայիսի 30-ին հեռագրում են Թիֆլիսից.

Էկզարխի սպանութիւնից անմիջապէս յետոյ Փոխարքան դիմել է Պետերբուրգ և խնդրել ընդունել իր հրաժարականը։ Հրաժարականը չէ ընդունվել։

—

Պետերբուրգից մայիսի 30-ին հեռագրում են „Каспій“ լրագրին.

Պետական Դումայի անդամ Դեգեչկօրին յայտնել է, որ էկզարխ Նիկոնի սպանութիւնը քստմնելի է համարում. նա այդ չարագործութիւնը անձնական վրէժխնդրութեան ակտ է ընդունում։ Նրա կարծիքով, ամեն մէկին յայտնի պէտք է լինի, որ այդ անմիտ սպանութիւնը կարող է միայն ծառայել ի նպաստ ըէակցիայի։

—

Դեգեչկօրին հեռագրական հարցանդում է ուղարկել Թիֆլիս խնդրելով մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդել Վրաստանի էկզարխ Նիկոնի սպանութեան մասին։ Նրա նպատակն է պարզել՝ թէ այդ սպանութիւնը որքան կապ ունի յեղափոխական շարժման հետ։

—

Մայրաքաղաքի լրագիրները հաղորդում են, որ Պետական Դումայի կովկասեան պատգամաւորները հեռագիրներ են ստացել Թիֆլիսի Նահանգի գիւղացիներից, որով վերջիններս բողոքում են կալուածատէր Գէօրգի Ամիլախվարու դէմ, որը, նրանց ասելով, քանդել է 7 գիւղ, որի ժամանակ բռնաբարել են կանանց, կոտորել են անասուններին և ոչնչացրել ցանքերը։

—

Ուրմիա, 1 յունիսի

Վերջին շաբաթս կողոպտել են 28 գիւղեր, որոնցից 15-ը քրիստոնեաներինն են։ Փախստականների ամբոխները գալիս են քաղաք։

Մայիսի 29-ին մի քանի հարիւր քիւրդեր յարձակվեցին Ուրդուշա քրիստոնէական գիւղի վրա, որ մօտ է լճին, սակայն յետ մղվեցին մօտակայքներից, կորցնելով 13 մարդ։

Կուշի մօտ քիւրդերը նորից քանդել են հեռագիրը և տարել են շատ սիւներ։ («Հ. Գ.»)

—

Թէհրան, 1 յունիսի։

Շահի դէմ ուղված վերջին ագիտացիայի գլխաւոր մասնակցողների ձերբակալութիւնից յետոյ և, նրանից յետոյ, երբ ագիտատորները մանիֆէստը մեկնեցին սահմանադրութեան համար թշնամական ոգով, վերստին յուզմունքը սկսվեց։

Յեղափոխական անջուսանները նէջէֆի գլխաւոր մուշտայիդներին հեռագիր ուղարկեցին, խնդրելով որ շիաների հոգևոր բարձր իշխանութիւնը շահից պահանջէ հրաժարական տալ։

Ուրբաթ օրը շահը յեղափոխականներին առաջարկութիւն ուղարկեց դադրել իրանց գրաւած շինութիւնը, սպառնալով հակառակ դէպքում բռնութեամբ անել նրան թնդանօթներով։ Կէսօրի մօտերը քաղաքում լուր տարածվեց, որ թնդանօթաձիգ զօրավարշը մօտենում է։ Մզկիթում սկսվեց իրարանցում։ Կէս ժամից յետոյ շինութիւնը դատարկվեց, չորս կողմը ղրվված էին զէնքեր. քաղաքում տիրեց հանգստութիւն։ Զուկները բացվեցին։

Մէջլիսի պատգամաւորները և մինիստրները շաբաթը չը մասնակցեցին։ («Հ. Գ.»)

—

Թիֆլիսում տեղեկութիւններ են ստացվել Պարսկաստանում պատահած հայկական ապստամբութեան մասին։

Պարսիկների տասնեակ հազարաւոր ամբոխը անջուսանների առաջնորդութեամբ բոլոր մեծ կենտրոններում գրաւելով կառավարչական բոլոր հաստատութիւնները՝ հեռագրով պահանջում է շահից հրաժարական տալ գահից և թողնել երկիրն ու գնալ Եւրոպա, առաջարկելով փոխարէնը գահ նստեցնել գահաժառանգին։

—

Պարսկաստանում ներկայումս մի ինչ-որ խաշոր յեղաշրջում է տեղի ունեցել։ Ըստ երևոյթին շահը հարկադրված է եղել զիջել յեղափոխական կոմիտէների պահանջներին և արձակել իր ամենամօտիկ խորհրդականներին։

Հեռագիրը արդէն հաղորդեց, որ ըէակցիայի գլխաւոր ոգին՝ էմիր Բոհանուր Ջենգը շահի կողմից պաշտօնանկ է արված և թաղնվել է ռուսաց դեսպանատանը, և որ շահը Թէհրանից հեռացել է իր ժառանգի հետ յայտնի չէ թէ ուր։

Վերին աստիճանի սենսացիոն մի լուր է հաղորդում „Berliner Tageblatt“ լրագրի Թէհրանի թղթակիցը։ Նրա ասելով՝ շահը ուղղակի փախել է իր ժառանգ սուլթան Ահմեդ Միրզայի հետ միասին էմիր Բոհանթուրի մի քանի համախոհների ուղեկցութեամբ։

«Չը նայելով որ եռանդուն կերպով որոնում են, այնուամենայնիւ մինչև այժմ էլ յայտնի չէ՝ թէ որտեղ է գտնվում շահը։ Ինչպէս երևում է, պարսից միապետը վճռել է փախչել արտասահման։ Քաղաքական կլուբները շտապում են կազմակերպել միլիցիա։ Բոլէ առ բոլէ սպասվում են խոշոր անցքեր. շուկաները փակված են»։

Գերմանական ժուրնալիստի տուած այդ տեղեկութիւնը չափազանց սենսացիոն բնաւորութիւն է կրում և առանց ստուգելու դժուար կարելի է հաւատալ։

Յամենայն դէպս մի բան կասկածից դուրս է, որ շահը արդարև ժամանակաւորապէս հեռացել է Թէհրանից։ Եւ թէև վերջին տեղեկութիւնները ցոյց են տալիս, որ շահը նորից վերադարձել է իր մայրաքաղաքը, այնուամենայնիւ նրա Թէհրանից անյայտանալը, որ տեղի ունեցաւ յեղափոխական կոմիտէների գործունէութեան բռնկումի հետ միաժամանակ, մատնանշում է քաղաքական լուրջ կրիզիսը։ Կարող է պատահել, որ գերմանական թղթակիցը չափազանցում է՝ խօսելով շահի բռնութեամբ տարվելու մասին յեղափոխական կուսակցութիւնների կուսակիցների կողմից։ Սակայն նրա տուած այդ տեղեկութիւնների մէջ որոշ ճշմարտութիւն կայ, այն է՝ թէ ըէակցիոնների ու պրոգրէսիստների միջև եղած կռիւը արդէն ընդունում է շահի վրա տիրապետելու բնաւորութիւն։ Յաղթութիւնը, ըստ երևոյթին, տարել են յեղափոխական կոմիտէները։ („C. C.“)

—

«Голосъ Москвы» լրագիրը հաղորդում է, որ շահը իր կողմից հրատարակել է մի յայտարարութիւն, որտեղ ասում է, որ մինչև այժմ ուշադրութիւն չէր դարձնում խռովութիւն սերմանող և պետութեան հիմունքները ցնցող մարդկանց վրա, իսկ այժմ մտադիր է իր ուշադրութիւնը դարձնել ոստիկանութեան և զօրքի վրա։

—

Պարսից շահի հեռանալը Թէհրանից.—Պարիզում հրատարակվող «New-York Herald» թերթը հաղորդում է, որ շահը Թէհրանից գնացել է Բագի՝ հակառակ կաբինէտի խորհրդի և հասարակական կարծիքի, որոնք գտնում էին, որ շահը չը պէտք է հեռանայ Պարսկաստանի մայրաքաղաքից, քանի սահմանի վրա անկարգութիւն է տիրում, նոյնպէս և ուրիշ դժուարութիւններ մինչև որ չը վերանան։

Ամբողջ գիշերվայ ընթացքում շահը մի քանի անգամ մասնաւոր ունկնդրութեան է ընդունել Սիլազօրսկի գնդի և իր լեյբգվարդիայի մի քանի օֆիցէրներին ու զինուորներին, որոնք, դուրս գալով պալատից, սկսում են կրակել օդում և գոռալ.

ԴԱՎԱՎՈՍՅԱՆԻ
ՀՈՐՆՎՈՒՑ ՎԱՅԵՐԿՐ ՊԱՅՈՇԿՈՒ ՎԵՐՏԱԾՈՒՄԸ

ԴԱՎԱՎՈՍՈՒՆ ԴԱՎԱՅԱՆ

(«Н. В.»)

Ամեն շէր վերադարձի դարձրեալ դարձրեալ ամբոխ ենք։ Ինչպէս ասում է Ղուկաս Ավետարանը, Հիսուսի ծնունդի ժամանակ Հռոմի կայսր Օգոստոսը հրաման է արձակում ամբողջ աշխարհի բնակչութիւնը գրանցուի։ Ամենայն ոգեւորութեամբ գրանցուեցանք։ Ամենայն ոգեւորութեամբ գրանցուեցանք։ Ամենայն ոգեւորութեամբ գրանցուեցանք

ներ, անիրագործելի ծրագիրներ, տաք-տաք վիճաբանութիւններ, բաւարար նախապատրաստութիւններ, անվերջ խոստումներ յաջորդում են իրար։

Բացվում են դպրոցների դռները, մտնում ուսումնական տարին. հային յատուկ գեղեցիկական ցաւը պաշարում է մեր հոգին աստիճանաբար թուլացնում գործունէութեան թափը. իսկ ասպարիզում մնացող հատ ու կէնտ գաղափարական անհատներ, ամայացող անապատում հանդիպելով սառն անտարբերութեան, նոյնիսկ ծաղր ու հեգնանքի, տարվում են դէպի լքումն, դէպի հիասթափումն, դէպի վհատութիւն... Եւ դրան երիտասարդ ոյժեր իրանց իդեալական բարձր ձգտումներով հանդերձ, գործունէութեան հէնց նախօրեակին բաղխելով կեանքի այս բացասական կողմերին, ընկճվում են և կորցնում հոգեկան արիութիւնը։

Տարին որքան մօտենում է իր վախճանին, այնքան բազմապատկվում են տարաձայնութիւնները դպրոցական աշխարհում. հոգաբարձուները, որոնք սեպտեմբերին թերևս փառասիրական ձգտումներով շլացած, սառանձնում են դպրոցի հոգսերի բարձման պաշտօնը, կամաց-կամաց կորցնելով իրանց կորովը, անհիմն պատճառաբանութեամբ շտապում են իրանց հրաժարականները դնել իշխանութեան առաջ։

Վրա է հասնում վերջին ամիսը. ըստ նախահաշիւի դրամի կէսն անգամ չէ գանձված. ուսուցչի ռոճիկը մնում է անվճար, բայց դպրոցական մեռնող կեանքին գոյն ու ջիլ տուողը դարձեալ նա է, նա, ընդմիշտ նահատակ հէգ ուսուցիչը։ Ամեն ոք սեփական գործերով է զբաղված, միայն ուսուցիչն է, որ տանջվում, չարչարվում ու խաչվում է թէ իր և թէ բոլորի համար։ Վրա է հասնում նիւթական կրիզիսը. որովհետև ոչ ոք էլ օգով չէ ապրում, ուստի բացվում է դատարանի դուռը ուսուցչի և հոգաբարձուների առաջ...

Որքան էինք ուրախանում և հպարտանում, երբ սեպտեմբերին կարդում էինք լրագրներում, թէ այս-ինչ կամ այն-ինչ տեղ դպրոցը բացվել է ծխականների միահամուռ աջակցութեամբ. սիրում էինք երևակայել՝ թէ եպեսկոպոսներին հանելուց մեզ շատ քիչ բան է պակաս։ Կարծում էինք թէ ձրի և պարտադիր ուսման անհրաժեշտութիւնը ըմբռնել է հայը և սկսել էգիտակցօրէն վերաբերվել խնդրին. սակայն դա գործի արտաքինն է. շուտ տուէք ատտառը և այլ պատկեր կը տեսնէք դուք։

Օրինակները բազմաթիւ են։ Հեռու մի գնաք. վերցրէք ոսկու քաղաքի—Բագուի ծխական դպրոցները, վերցրէք Թիֆլիսի Մոզնու եկեղեցու ծխականների պահած Գայիանեան դպրոցը, անցէք մեր յոս ու ապաւէն թեմական դպրոցներին, համեմատեցէք դրանց մեր գիւղական խղճուկ ժողովրդի պահած դպրոցների հետ։ Երկնքի ու երկրի չափ ծայրայեղ պայմաններում գտնվող այս հաստատութիւնները ևս, տընտեսական անձկութեան կօշմարով բռնված, փակվելու կամ կենտվելու վտանգի միաեռակ օրեր են անցկացնում։

Այս չարիքի արմատը մեր չքաւորութիւնը չէ, այլ գործի ղեկավարութեան հաւար մեր չը կազմակերպված վիճակը։ «Մշակի» № 106 ում պ. «Իրանցին» իր «Անյիտուանգելի խնդիրներ» յօդուածով մեր դպրոցների համար իրաւօրէն պահանջում է պատրաստված ժանկարաժ ուսուցիչներ, բայց քանի որ մենք գործով չը գիտենք գնահատել լաւը, և եթէ գիտենանք էլ չենք կազմակերպված մեր դիտցածն իրագործելու համար, ուստի և իրաւունք չունենք մեծ-մեծ բաներ պահանջելու. սակայն դեռ այսպէս երկար կը մնան մեր ամեն գործերը, երբ «հատ ու բարակ մի գին ա» և դեռ «վայ» էլ է ասված «բարակ ժանդի գլխին»։

Կրթութեան գործը փոքր գործ չէ և ոչ անհատների գործ. այդ խնդրի առաջ պիտի միանան ամենքը անխտիր։

Քանի քանի խստապարանոց, կոպիտ, ոգէր, կամակոր և իրանց մամոնայի վրա դողդողացող մարդիկ յամառութեամբ և անպատիժ ու անպատասխանատու կերպով գնում են հակառակ ընդհանրութեան ընդդէմ ու կաքին, ընդ ամէն չարաբաստութեամբ պղտորելով շատ անձանց երեզրան մաքիր. ոչ յորդոր, ոչ խրատ, ոչ կշտամբանք և ոչ բոյկոտ չեն ազդում այդպիսիների վրա. նրանք կամովին հրաժարվում են մարդ անունը կրելուց և ընդունում են՝ ինչ անուն կուզես տուր, միայն թէ «չը զրկվի իր մի կօպէկէն»։

Մենք մինչև ներողամտաբար ենք վերաբերվել նիւթապէս ակարների վերաբերմամբ, բայց բարոյական աջակցութիւն պահանջում ենք իրաքանչիւր անհատից, մանաւանդ, երբ հրապարակի վրա դրված է մատաղ սերնդի ուսման և կրթութեան անհրաժեշտ գործը, որի դէմ ոչ մի առարկութիւն կամ պատճառաբանութիւն չենք ուզում ճանաչել. ուստի և հասարակութեան հոգու և մտքի կենսունակութեան հաշին տպրող ամեն մի փոքր մասնիկ բուժելու համար, ժամանակ է, որ զինվինք գիտութեան վերջին խօսքով և անդամանատութեան ամենանուրբ գործիքներով։

Միայն և միայն գիտակցաբար վերաբերմունքը կարող է մեզ հանել տիրող ծանր դրութիւնից և հարթել այն ճանապարհը, որով ներկայումս համեմատաբար լայն իրաւունք է շնորհված մեզ ընթանալու և մարդկային ամենավսեմ ու ամենանուրբ գործը—լուսաւորութեան խնդիրն առաջ տանելու համար։

Ժամանակ է մոռանել, հոգալ ձրի և պարտադիր ուսման մասին, որպիսի օրինակները եւրոպական երկիրներում փայլուն արդիւնքներ տալով՝ պիտի վաղուց գրաւած լինէին մեզ և մղած դէպի լուրջ գործունէութիւն։

Թող ամեն մի ուսումնարանական վարչութիւն այժմեանից ծրագրի իր անելիքը առաջիկայ սեպտեմբերի համար։

Ի դէպ պիտի շեշտել այստեղ այն հանգամանքը ևս, որ մեր ծխական դպրոցների անկօնտրօլ գործունէութիւնը ազգի վրա արժան չէ նստում, ուստի և անհրաժեշտ է առաջիկայ ուսումնական տարում անպատճառ ունենալ թեմական տեսուչներ՝ զինված գիտութեան և, որ գլխաւորն է, փորձառութեան պաշարով։ Թեմական տեսուչը իրրև նոր մարդ, մանաւանդ գաւառական խաւար աշխարհում, կարող է ունենալ իր բարերը ազդեցութիւնը ստանձնած գործի նաև ֆինանսականի վերաբերմամբ։

Ղազախ, 20 մայիսի

Զաք. ք. Ապրեսեան

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԻ ԵՒ ԼԻԱԶՈՐՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԸ

Կիրակի, յունիսի 1-ին, ժամը 11-ին Գայիանեան դպրոցի դահլիճում Հ. Առաքելեանի նախագահութեամբ տեղի ունեցաւ կաթողիկոսական պատուիրակների և լիազօրների նախորդ ժողովների շարունակութիւնը։ Նախ քան ժողովը բանալը, ի նկատի առնելով ժողովականների սակաւաթիւ լինելը, նախագահը հարց դրեց՝ խորհրդակցութիւնը շարունակել թէ յետաձգել։

Ցանկութիւն յայտնվեց շարունակել, մանաւանդ որ հետզհետէ աւելանում էին պատուիրակները, և նրանց թիւը վերջում հասաւ մօտ 30-ի։

Նախագահը նախ ցուցակագրեց անցեալ ժողովում խօսք խնդրող ճառախօսներին և ապա նորերին։

Առաջինը խօսք տրվեց Զաւարեանին։

Զաւարեան.—Թեկնածուների մասին խօսելիս պէտք է յիշվել նրանց անցեալ գործունէութեան վրա։ Առաջին խնդիրը ես համարում եմ գպրոցական հարցը։ Կարևոր է՝ թէ դրանցից իւրաքանչիւրը որքան է զարկ տուել այդ գործին։ Անցեալով չեմ հետաքրքրվում, մեր կառնեմ վերջին 12 տարվայ շրջանը միայն և պէտք է ասեմ, որ Օրմանեանը շատ բան կարող էր տալ, բայց չէ տուել։ Կալուածների խնդրում նա ամենափոքր բարեխղճութիւն չը ցոյց տուեց։ Նա թոյլ է եղել տնտեսական-հաշապահական-դպրոցական գործերում։ Վարչականը ևս գնահատութեան չէ դիմանում. նրա օրով չը կայ ոչ սահմանադրութիւն, որ մի շատ թերի՝ ազգային ներքին ինքնավարութիւն է, ոչ էլ կենտրոնական ժողով, դպրոցխորհուրդ։ Նրա խորհրդատուները դանազան պալատականներ են և սեղանապետներ, իսկ դա դաւաճանութիւն է ոչ միայն մեր ժողովրդապետական սկզբունքին, այլ և ազգային աւանդական եկեղեցական հաստատութեան։ Նրան եկեղեցու գլուխ կարգելով մենք խոչընդոտ ենք լինում հէնց այն ժողովրդի և եկեղեցու միացման գաղափարին, որի մասին այստեղ շեշտում էին։ Կը վերցնեմ դաւանաբանականը. նա դուրս է եկել լեվանտացիների շրջանից, որոնք յայտնի են ոչ թէ իբրև հաւատացեալներ, այլ շահամոլներ։ Իր վերջին 12 տարվայ քայլերով նա դաւաճանել է ազգային քաղաքականութեանը։ Այդ պատճառով Օրմանեանի թեկնածութեան դէմ պէտք է լինի մեր համայնքի ինքնուրոյնութեան նախանձախնդիր բոլոր առաջադիմական բանակը։ Ընդունելով որ Իզմիրլեանը յաջող մարդ է, որը ուժեղ մարդկանց յատկանիշն է, ընդունելով որ նա յեղափոխական էլ չէ, այլ մի սոսկ կղերական, չը համակրելով նրան, այնուամենայնիւ պիտի ասենք, որ նրա հետ հաշվել կարելի է։ Նրան յարգել կարելի է իր անկեղծութեան և պարզութեան համար։

Այնուհետև ճառախօսը պատում է կրկին այն հրանդեանների շրջանը, որոնց մասին քանիցս հարց էր զարթեցրել նախորդ ժողովներում։

Ժողովականների համաձայնութեամբ նախագահը կրճատում է տեղեկաբանողների ժամանակը և խնդրում է խօսել յատկապէս թեկնածուների մասին։

Դարեգին վարդ.—Ես կուզենայի օգտվել այն իրաւունքից, որ նախորդ ժողովի նախագահը վերապահեց զեկուցանող Լէօին, ուստի կը պատասխանեմ Զաւարեանին։ Զաւարեանի ասածներից մի քանիսը քննութիւններ էին և անպատշաճ. նրանց չեմ պատասխանի ու կանցնեմ իրական խնդիրներին։ Թիւրքահայ դպրոցների մասին նա երևում է մոռացան տեղեկութիւններ չունի. այնտեղ կայ որոշ սիստեմ, որը չը կայ մեզանում. այստեղի դպրոցների մասին ոչինչ չը գիտենք, մինչդեռ շնորհիւ Օրմանեանի՝ այնտեղ յայտնի է։ Երևի Զաւարեանին յայտնի չէ, որ այնտեղ կայ ուսումնարանական ժողով, որը մշակել է ծրագիր և վարչական եղանակ։ Օրմանեանը ասում են ոչինչ չէ արել։ Ո՛չ, արել է։ Նա ստեղծել է Արմաշը, նա թոյլ չէ տուել փակվելու Բերբերեան դպրոցը։ Նախորդ ճառախօսը կալուածների մասին էլ տեղեակ չէ։ Գալով սահմանադրութեան խնդրին, պէտք է նկատեմ, որ Օրմանեանի խոհեմութիւնն ու քաղաքագիտութիւնն է, որ կարողանում է ազգային գործերը ղեկավարել։ Ընդունում եմ՝ որ սահմանադրութիւնը չը կայ այժմ, բայց Նրան ոչնչացրել են տեղական պայմանները։ Մի բան ինձ զարմացնում է. թւում էր, որ դաւանաբանական խնդիրների մէջ չը պիտի մտնէր Զաւարեանը։ Այդ առիթով կասեմ, որ Օրմանեանը կաթոլիկական ոչ մի բան չէ խառնել մեր դաւանաբանութեան մէջ։

Անառոնեան.— Օրմանեանի թեկնածութիւնը պաշտպանելը ես արտասովոր երեւոյթ եմ համարում։ Դա բացատրվում է հայկական ըէակցիայով, որ հետևանք է ազատաժիտ Խրիմեանի պատճառած հիասթափութեան։ Սակայն այդ տեսակ անալոգիայի վրա չը պէտք է յենվել։ Ամենից քիչ պիտի տանք Օրմանեանի անունը։ Նա պրօպագանդայի աշակերտ է։ Ինչպէս յայտնի է, նա դուրս է եկել ոչ Մխիթարեան միաբանութիւնից, որ աւելի է ազգային քան էջմիածնականները, այլ Հոսէից. ուրեմն նա հակազգային ուղղութեան ներկայացուցիչ է։ Իզմիրլեանը հայ մարդ է, իսկ հայոց կաթողիկոսը պիտի լինի լրիւ հայ, առաջին հայը։ Ազգայնութիւն չը ճանաչող, պապականութեան պաշտպանութեան հաւար սև լէգէօներ կազմակերպողների շարքերում նա ապրել է իբրև պրօպագանդայի աշակերտ 45 տարի։ Միանդամայն հասկանալի է հայ եկեղեցու գիրկը նեռվելու շարժառիթը, որը նրան հանդէս բերեց էջմիածնում։ Եւ եթէ ապագայում մենք կաւելու պատճառ ունենանք էջմիածնի միաբանութեան մի մասի դէմ, դա Օրմանեանի կազմակերպած ոյժի դէմ է լինելու։ Նա էր մեզանում կղերական ոգին մտցնողը, որը աղողութիւն, սակայն, չը գտաւ։ Ինչու զուր էներգիա վատնել։ Պօլսից նորերս եկած մարդիկ նրա մասին շշուկներով են խօսում։ Ճիշտ է, նա անսահման եռանդ ունի քարոզների, ճառերի՝ խնջոյքներում, պակներում և այլն, բայց նա ուշադրութիւն չէ դարձնում երկրից եկող տեղեկութիւնների վրա, որովհետև նա ազգային զգացմունք չունի։ Ընդունում եմ, որ նա իրատունք ունէր իբրև ազգի պարբերաբար խնդրել, աղերսել, ստորանալ. բայց 12 տարի շարունակ սողալ... Ինչու համար, ինչ է մտածում, ինչու չէ հրաժարվում, երբ իր բոլոր փորձերը անցնում են անօգուտ։ Եթէ նա այնտեղ պէտքական չէ, ինչու ենք բերում։ Նրա ձգտումն է ծայրագոյն պետ դառնալ հայ եկեղեցու։ Բայց մի՞թէ Օրմանեանը պիտի տանի հայ ազգի ճակատագրի պատմական ծանրութիւնը։ Հոգևորականները պիտի չափաւորին իրանց հետամտութիւնը աշխարհականների առաջ։ Օրմանեանի կաթողիկոսութիւնը ամենամեծ չարիքը, ամենամեծ պատիժը կը լինի։

Օրմանեանին քննադատողներին առարկեցին Տէր-Ատուռածատրեան և Զերբեզեան։ Վերջինս ասած, որ Օրմանեանը 38 տարեկան էր հայոց եկեղեցու ծոցը մտնելիս, այլ ոչ 45։ «Այն մանիֆեստը, որ տուեց նրան Ներսէս պատրիարքը՝ «Օտարին ապարանքը դուք հիւր էիք, այժմ դուք ձեր խրճիթին տէրը եղաք», խօսում է յօգուտ Օրմանեանի։ Օրմանեանը Ներսէսի համախոհն է ու գործակիցը, այլ ոչ հակառակորդը, ինչպէս Լէօն էր ասում։ Զաւարեանը սխալ է հասկացել լեվանտին խօսքի իմաստը։ Այժմ նոր հարց է ծագում, որ նա հայ չէ։ Դուռա գնալու համար աշխատող Զաւարեանը կարծեմ պատկանում է արժատական կուսակցութեան. արդ՝ եթէ գնար, ում կողքին պիտի նստէր, ազգայինների, որոնց շարքումն է Պուրիշկեվիչը։ Միշտ այդպէս է մեզանում. դուրսը արժատական ենք, ներսը՝ ազգային։ Քաղաքական հարցի նկատմամբ եւրոպացին կասէր՝ որ դէմ եմ նրա քաղաքականութեան, բայց մենք ասիացիներս ամբոխի զգացմունքներն ենք շոյում, ասելով՝ Օրմանեանը շրջապատում է իրան լրտեսներով ու դաւաճաններով։ Ասացին՝ որ նա լրիւ հայ չէ. այո, նա գրեհկ, ասիացի հայ չէ, նա եւրոպացի հայ է։ Նա ունի և մի ուրիշ թերութիւն, այդ այն է, որ նա գործիք չի լինի այս կամ այն կուսակցութեան ձեռքում։ Օրմանեանի օրով ազգային ինքնակոչները աղողութիւն չեն ունենայ, նա գործիք չէ լինելու։

Այնուհետև նա առարկում է մի քանի ուրիշ մեղադրանքների դէմ ևս։

Լէօն մի քանի փաստացի դիտողութիւններ է անում Մելեանի նախորդ ժողովում ասածների նկատմամբ և մանաւորապէս կանգ է առնում Օրմանեանի գործունէութեան վրա. շեշտելով, որ այն ժամանակ, երբ հայ արիւնը Ամերիկայումն էլ բողոքել էր տալիս, նա իր ճառում խունկ էր ծխում սուլթանի անձին։ Կոտորածների նկատմամբ Լէօն յիշեցնում է, որ կոտորածները Աշղեհանի գործունէութեան երկու շրջանումն էլ՝ թէ բողոքի և թէ հաժակերպման, շարունակվել են, նոյնիսկ երկրորդ շրջանում աւելի շատացաւ։

Վռամեանը լրացնում է իր ընկեր ճառախօսների քննադատութիւնը մի քանի բնորոշ մերկացումներով ու ուշագրաւ առարկութիւններով։ Նա վերցնում է Օրմանեանի ծնունդն ու կրթութիւնը, պատրիարքութեան շրջանը, դպրոցական գործունէութիւնը, որբանոցների, եկեղեցական ու կալուածական հարցերը և ցոյց է տալիս, որ ոչինչ նա չէ արել և միակ իրողութիւնը այն է, որ Պօլսում կամարիլլան է ազդում ազգային գործերի վրա, իսկ Օրմանեանը զբաղված է լաւ ուտել-խմելով ու կալանբուրներով։ Եւ դաւառները, թեմական առաջնորդները, վախից, այլևս տեղեկագիրներ չեն ուղարկում պատրիարքին։ Ճառախօսի ասելով նրա թեկնածութիւնը դնել՝ նշանակում է վստահութեան քուէ տալ մի անարժան մարդու։

Մելեան քան. երկու խօսքով պատասխանում է Լէօի առարկութեանը, ապա վերադառնում է Օրմանեանի խնդրին*)։

Նրանից յետոյ խօսում են Բաղդասարեան, Կաֆեան, Զերբեզեան, Լէօ, իսկ վերջում Դարեգին վարդապետը պարկում է իրան հակառակորդներին։

Ժողովը կը կայանայ երեքշաբթի, յունիսի 3-ին, երեկոյեան ժամը 8-ին։

Լ. Դ.

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՑ

Ախալցխա, 30 մայիսի

Մայիսի 29-ին տեղիս հաշտարար դատարանում տեղի ունեցաւ մի հետաքրքրական, բայց ըստ էութեան ցաւալի դատավարութիւն։ Ախալցխայի հայոց դպրոցների ուսուցիչ Յ. Սաղոյեանը այս ուսումնատարվայ սկզբին վարձվելով ուսուցիչ, երեք օրից յետոյ դպրոցի տեսուչ Յ. Իւսուֆեանը անսեղի կերպով արտաքսում է նրան իբրև անպէտք ուսուցիչ։ Այս բանից ուսուցիչ Յակոբ Սաղոյեանը վիրաւորվելով դիմեց տեսչին և հոգաբարձութեանը և պահանջեց իր պատիւը վերականգնելու համար մեջնորդ դատարանի միջոցով քննել տեսչի այս ապօրինի վարմունքը, քանի որ նա նախընթաց տարիներում եղել էր նոյն դպրոցում ուսուցիչ և ճանաչվել որպէս ընդունակ և բարեխիղճ ուսուցիչ։ Միևնոյն առիթով դպրոցի ուսուցչական խումբը առանձին ժողովով դատում է պ. տեսչի այդ վարմունքը ազգ և առաջարկում է նրան, որ արտաքսված ուսուցիչ Սաղոյեանին թէ բարոյապէս և թէ նիւթապէս բաւարարութիւն տայ, այլապէս տեսուչը ուսուցիչների մօտ կորցնում է իր վստահութիւնը։ Սակայն թէ տեսուչը և թէ նրա համախոհ հոգաբարձութիւնը ծոնխակ չեն էլ պատասխանում վիրաւորված ուսուցչին և չեն ընդունում միջնորդ դատարանը։ Ուստի Սաղոյեանը ստիպված դիմել է տեղական մարմնաւոր դատարանին։ Ահա այս գործն էր, որ քննվեց մայիսի 29-ին։ Վկաներ հրաւիրված էին ամբողջ ուսուցչական խումբը և Ծուղրութ գիւղի քահանան։ Բոլոր վկաներն էլ հաստատեցին տեսչի ապօրինի վարմունքը և Սաղոյեանի անտեղի հեռացումը։ Դատարանը վճռեց մեղադրը ճանաչել տեսուչ Իւսուֆեանին և պարտաւորեցնել, որ իր միջոցներից վճարէ ուսուցիչ Սաղոյեանի ամբողջ տարվայ ռոճիկը 480 ր. իր տակտով։ Միական

Ենոքորեսկ, 28 մայիսի

Մեր ծերունի գաղաւոր Յարութիւն Բաբսեգեանը, որ ուրիշ մարդկանց անունով եկած 600 ր. փոքի պօստային ծանուցագրերն արքունի կնքով վաւերացրել է և, առանց կասկածելու, որ կեղծիքի զոհ է գնում, մի խումբ շանտաժիստների ցանցները,—Գանձակի գեն.-նահանգապետի կողմից պատապարտվել է 3 ամիս բանտարկութեան և ապա աքսորի Գանձակի գեն.-նահանգապետութեան տանմանները՝ մինչև պատերազմական դրութեան վերջանալը։

Իսկ ատանուտէր Գ. Նազարեանը դատապարտված է 2 և կէս տարի բանտարկութեան այն պատճառով, որ մի «պարբերաբերեալ» սխտեմի հրազէն է իւրացրել։

Բերթոս

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Կովկասի Փոխարքայի խորհրդի անդամ Օ. Եղեղնին Փոխարքայի կարգադրութեամբ ուղեկցելու է հանդուցեալ էկզարխի գաղագին մինչև Վլադիմիր քաղաքը, ուր և ներկայ է լինելու թաղմանը։

◆ Կրկին «գերիվարութիւն»... Մայիսի 31-ին, երեկոյեան ժամը 10-ին, Հաւլաբարում, Կոնստանդինօվսկի փողոցում, մի կառք է կանգնում վերջերս անցյատ անձանց ձեռքով յափշտակված կապալառու Սողոմոն Արուշանովի տան դռան առաջ։ Կառքում նստած երեք հոգին, իջնելով կառքից, բռնում են մայթի վրա կանգնած Արուշանովի 13-ամեայ որդի Սերգէյ Արուշանովին, նստեցնում են կառքը և փախցնում են մի քանի անգամ օդում կրակելով։ Արուշանովի մեծ որդի Միքայէլի ասելով, կառքի եռանում եղել է 346 համարը, իսկ լապտերի վրա 719 համարը։ № 346 կառքի կառապանը, որ Դուշէթի գաւառի գիւղացի է, ձերբակալված է։

◆ Շաբաթ, մայիսի 31-ին նշանակված ն. գր. ընկ. արտակարգ ընդհանուր ժողովը չը կայացաւ. անդամների ակտիւութեան պատճառով։ Ժողովը յետաձգվեց գալիք շաբաթ օրվան, երբ կը կայանայ որքան որ անգամ ներկայ լինեն։

◆ Թիֆլիսի քաղաքային գ�մայական անտեսական մասնաժողովը, Ծանօթանալով Թիֆլիսի հայի և մի շուկայի այժմեան դրութեան հետ, առայժմ հնարաւոր չէ գտնում պահանջել հայի և մի քանի գործերի։

◆ Ուրբաթ, մայիսի 30-ին, Թիֆլիսի կայարանում Բաքուի գնացքը մեկնելու ժամանակ ծանրաբեռները խուզարկում են Երևանի գաւառի Դավալու գիւղացի, Կիեվի հատաքարանի ուսանող Սմբատ Եղիազարեանի իրերը, որոնց մէջ գտնում են երեք-գծածի հրացանի կոթեր, 5 դատավորներ, 4 հրացանների մագազիններ, երկու լիքը բրաունինգ, 150 փամփուշտ և մի ֆինանական դանակ։ Եղիազարեանը ձերբակալված է։

◆ Թիֆլիսի նահանգապետը առաջարկել է քաղաքագլխին դադարեցնել քաղաքային ծառայողներին վարչութեան և դուժայի որոշմամբ նպաստներ տալը, մինչև որ կը նանատավեն վերջնականապէս այն կանոնները, որոնց հաստատն տրվելու են այդ նպաստները։

◆ Թիֆլիսի 6-րդ քաղաքամասի ընակիչները մի հանրագրով բողոքագիր են ներկայացնել քաղաքային վարչութեան, որով տրտունջ են յայտնում, որ քաղաքային վարչութիւնը վերին աստիճանի անհոգատար և անուշադրութեամբ է վերաբերվում զէպի 6-րդ քաղաքամասը, այն ինչ իր ամբողջ խնամքը կենտրոնացրել է Սօլոլակի և Վէրայի վրա։ «Անգամ նախալովկացիները և գիպսոբէտոնները բաղդաւոր են մեզանից՝ օրինաձալացիներից, 6-րդ քաղաքամասի գործարանային բոյսոնի ընակիչներից»—ասված է բողոքագրում։ Վերջում բողոքագիր ներկայացնողները խնդրում են քաղաքային վարչութեան առանձնապէս հոգալ մաքրը Ջրի մասին, որից զուրկ է 6-րդ քաղաքամասի ընակչութիւնը։

◆ Թիֆլիսում քաղաքային երկրորդ ծննդաբերական ապաստարան բանալու հարցի առիթով քաղաքային սանիտարական-բժշկական խորհուրդը այն միտքն է յայտնել, որ աւելի գերադասելի է բանալ Արամեանի կառուցած քաղաքային հիւանդանոցը, որովհետև երկրորդ քաղաքային ծննդաբերական ապաստարանի կարգաւորումը կը նստէ միանուագ 3000 ռուբլի և ամեն տարի մօտ 15,000 ր.։

◆ Թիֆլիսի սանիտարական-բժշկական խորհրդի նախագահ բժ. Կ. Ստեփանեանը ներկայումս զբաղված է խօլերայի դէմ միջոցներ մշակելով, որոնց պ. Ստեփանեանը ներկայացնելու է նահանգական տեսանին։

◆ Վաղը նշանակված է կովկասեան կայսերական բժշկական ընկերութեան հերթական նիստը, ուր բիֆերատներ կը կարդան բժիշկներ՝ Բարսուկով, Վնուկով և Երդելի։

◆ Թիֆլիս է վերադարձել իր ճանապարհորդութիւնից գնեռալ Զարուբաեվը։

◆ Սաացված տեղեկութիւնների համաձայն, Գանձակի նահանգի Զիվանշիրի գաւառի և մասամբ Շուշու գաւառի լեռնային շրջանում կարկուտից փչացել են բոլոր ցանքերը։ Վնասները ահագին են։

◆ Այսօրվանից մինչև սեպտեմբերի մէկը Թիֆլիսի վարչական և դատաստանական հաստատութիւններում պարապմունքները կը սկսվեն առ. ժամը 8-ին և կը վերջանան ցերեկվայ ժամը 1-ին։

◆ Մօտ օրերս գաղթող Բօրակիձէն մեկնելու է Բաքու երկու գաղթականութիւն կարգալու համար։ Ապա նա կը գայ կրկին Թիֆլիս և, մի քանի գաղթականութիւններ կարդալուց յետոյ, կը գնայ Բուենոս-Այրէս։

◆ Յունիսի 2-ին, Թիֆլիսում, Ելիզավետինսկայա փողոցում, № 130 տանը, ինքնասպանութիւն գործեց գրէնադերեան Պօրնօվսկի գնդի պրապօրշչիկ Վերէվկինը։ Հանգուցեալը ունէր հոգեկան հիւանդութիւն. նա մի նամակ է թողել իր ընկերների անունով, որով խնդրում է ոչ օրի չը մեղադրել և իր պատկերը լուսանկարել դադարում պատկած։

◆ Յունիսի 1-ին, Թիֆլիսում, Աւճալեան փողոցում, գիշերվայ ժամը 2-ին հրդեհ ծագեց № 58 տանը, որ պատկանում է հոգեկան հիւանդներ Սօֆիա և Ալէքսանդրա Գօրգէնակայանցներին։ Դժբաղդ կանայք միասին այրվեցին կրակի մէջ։

◆ Բուենոս-Այրէսի նահանգական բանտում դեռ ոչ հիւանդութիւնը շարունակվում է։ Զոհերի թիւը շատ մեծ է։ («Н. Ж.»)

◆ ԲԱԹՈՒՄԻՑ մեզ գրում են. «Յունիսի 1-ին, կիրակի օրը, հրապարակով սպանվեց շուշեցի Յակոբ Յակոբեանը՝ իր մի պարտապանի ձեռքից»։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

◆ Վերջին երկու օրում Թիֆլիսում մի քանի հրդեհներ տեղի ունեցան։

◆ Մայիսի 31-ին ոստիկանական պաշտօնեաները ձերբակալել են Թիֆլիսեցի Գէորգի Գօրգասանիձէին, որի մօտ եղել է գէնք փամփուշտներով, որոնց կրելու նա վկայական չէ ունեցել։

◆ Մայիսի 31-ին Արզուտինսկի փողոցում անցնում էին ոստիկանական պաշտօնեաները. մի քանի անյայտ չարագործներ ակռեցին կրակել նրանց վրա, սակայն ոչ մի վնաս չը պատճառեցին. ոստ. պաշտօնեաները իրանց հերթին կրակ բացին փախչող չարագործների ետևից և, հետևելով արեան հետքերին, նրանցից մէկին վիրաւորեցին։ Ձերբակալված են այդ առիթով մի քանի կասկածելի մարդիկ։

◆ Յունիսի 2 ին, Կոնստանդինօվսկի փողոցում, ոստիկ. պաշտօնեաները գտնում են մի պանդոկատիրոջ՝ տոպրակի մէջ ձեռքերը և ոտքերը կտրված։ Արեան հետքերով գնալով, ոստիկ. պաշտօնեաները մտնում են Պետրօպավլօվսկի փողոցը, Տէր-Աբրահամեանի տունը, մի կնոջ բնակարանում պակասեցնել հացի և մսի գները։

◆ Ուրբաթ, մայիսի 30-ին, Թիֆլիսի կայարանում Բաքուի գնացքը մեկնելու ժամանակ ծանրաբեռները խուզարկում են Երևանի գաւառի Դավալու գիւղացի, Կիեվի հատաքարանի ուսանող Սմբատ Եղիազարեանի իրերը, որոնց մէջ գտնում են երեք-գծածի հրացանի կոթեր, 5 դատավորներ, 4 հրացանների մագազիններ, երկու լիքը բրաունինգ, 150 փամփուշտ և մի ֆինանական դանակ։ Եղիազարեանը ձերբակալված է։

◆ Թիֆլիսի նահանգապետը առաջարկել է քաղաքագլխին դադարեցնել քաղաքային ծառայողներին վարչութեան և դուժայի որոշմամբ նպաստներ տալը, մինչև որ կը նատատավեն վերջնականապէս այն կանոնները, որոնց հաստատն տրվելու են այդ նպաստները։

◆ Թիֆլիսի 6-րդ քաղաքամասի ընակիչները մի հանրագրով բողոքագիր են ներկայացնել քաղաքային վարչութեան, որով տրտունջ են յայտնում, որ քաղաքային վարչութիւնը վերին աստիճանի անհոգատար և անուշադրութեամբ է վերաբերվում զէպի 6-րդ քաղաքամասը, այն ինչ իր ամբողջ խնամքը կենտրոնացրել է Սօլոլակի և Վէրայի վրա։ «Անգամ նախալովկացիները և գիպսոբէտոնները բաղդաւոր են մեզանից՝ օրինաձալացիներից, 6-րդ քաղաքամասի գործարանային բոյսոնի ընակիչներից»—ասված է բողոքագրում։ Վերջում բողոքագիր ներկայացնողները խնդրում են քաղաքային վարչութեան առանձնապէս հոգալ մաքրը Ջրի մասին, որից զուրկ է 6-րդ քաղաքամասի ընակչութիւնը։

◆ Թիֆլիսում քաղաքային երկրորդ ծննդաբերական ապաստարան բանալու հարցի առիթով քաղաքային սանիտարական-բժշկական խորհուրդը այն միտքն է յայտնել, որ աւելի գերադասելի է բանալ Արամեանի կառուցած քաղաքային հիւանդանոցը, որովհետև երկրորդ քաղաքային ծննդաբերական ապաստարանի կարգաւորումը կը նստէ միանուագ 3000 ռուբլի և ամեն տարի մօտ 15,000 ր.։

◆ Թիֆլիսի սանիտարական-բժշկական խորհրդի նախագահ բժ. Կ. Ստեփանեանը ներկայումս զբաղված է խօլերայի դէմ միջոցներ մշակելով, որոնց պ. Ստեփանեանը ներկայացնելու է նահանգական տեսանին։

◆ Վաղը նշանակված է կովկասեան կայսերական բժշկական ընկերութեան հերթական նիստը, ուր բիֆերատներ կը կարդան բժիշկներ՝ Բարսուկով, Վնուկով և Երդելի։

◆ Թիֆլիս է վերադարձել իր ճանապարհորդութիւնից գնեռալ Զարուբաեվը։

◆ Սաացված տեղեկութիւնների համաձայն, Գանձակի նահանգի Զիվանշիրի գաւառի և մասամբ Շուշու գաւառի լեռնային շրջանում կարկուտից փչացել են բոլոր ցանքերը։ Վնասները ահագին են։

◆ Այսօրվանից մինչև սեպտեմբերի մէկը Թիֆլիսի վարչական և դատաստանական հաստատութիւններում պարապմունքները կը սկսվեն առ. ժամը 8-ին և կը վերջանան ցերեկվայ ժամը 1-ին։

◆ Մօտ օրերս գաղթող Բօրակիձէն մեկնելու է Բաքու երկու գաղթականութիւն կարդալու համար։ Ապա նա կը գայ կրկին Թիֆլիս և, մի քանի գաղթականութիւններ կարդալուց յետոյ, կը գնայ Բուենոս-Այրէս։

◆ Յունիսի 2-ին, Թիֆլիսում, Ելիզավետինսկայա փողոցում, № 130 տանը, ինքնասպանութիւն գործեց գրէնադերեան Պօրնօվսկի գնդի պրապօրշչիկ Վերէվկինը։ Հանգուցեալը ունէր հոգեկան հիւանդութիւն. նա մի նամակ է թողել իր ընկերների անունով, որով խնդրում է ոչ օրի չը մեղադրել և իր պատկերը լուսանկարել դադարում պատկած։

◆ Յունիսի 1-ին, Թիֆլիսում, Աւճալեան փողոցում, գիշերվայ ժամը 2-ին հրդեհ ծագեց № 58 տանը, որ պատկանում է հոգեկան հիւանդներ Սօֆիա և Ալէքսանդրա Գօրգէնակայանցներին։ Դժբաղդ կանայք միասին այրվեցին կրակի մէջ։

◆ Բուենոս-Այրէսի նահանգական բանտում դեռ ոչ հիւանդութիւնը շարունակվում է։ Զոհերի թիւը շատ մեծ է։ («Н. Ж.»)

◆ ԲԱԹՈՒՄԻՑ մեզ գրում են. «Յունիսի 1-ին, կիրակի օրը, հրապարակով սպանվեց շուշեցի Յակոբ Յակոբեանը՝ իր մի պարտապանի ձեռքից»։

*) Մելեանի ճառը կը տանք առանձին։

Խմբ.

կարանը, որը սիրուհի է ոմն Հասան Վարսիժաշվիլու։ Այս վերջինս, կասկածվելով սպանութեան մէջ, ձերբակալված է։

ԲԱԳՈՒԻ ԼՈՒՐԵՐ

—

◆ Մայիս ամսվայ ընթացքում Վլադիկավկազի երկաթուղու վրա երևան է հանված և գրաւված. բոլոր տեսակների ատրճանակներ՝ 327 հատ, հրացաններ՝ 213, փամփուշտներ՝ 70,000, վառօդ՝ 68 պուդ, դինամիտ՝ 12 պուդ, պիրօքսելին՝ 4 պուդ 9 ֆ. և զէնքի այլևայլ մասեր՝ 19 պ. 13 ֆ.։ Այդ բոլորի սեփականատէրերը մեծ մասամբ անյայտ են։

◆ Թիֆլիսից Բագու տանող երկաթուղային գնացքով ներկայ տարվայ առաջին կիսում առանց տոմսակի, գաղտնաբար գնալու պատճառով կալանաւորվածների թիւը հասնում է 620 հոգու, որոնցից իւրաքանչիւրը բանտարկված է 1—3 ամիս ժամանակով։

◆ Բէալական դպրոցի վարչութիւնը կարգադրութիւն է ստացել կովկասեան ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուից VII դասարանի 7 աշակերտներին ևս թոյլ չը տալ քննութիւն տալու, որովհետև դպրոցի մանկավարժական խորհրդի մէջ նորդութիւնը չէ կարող յարգվել։

◆ Բագուի արքունական պալատի կառավարիչը տեղեկացրել է նաւթարդիւնաբերողների խորհրդին, որ 400,000 բուբլի նպաստի մի մասի մուրհակների ժամանակը լրանում է յունիսի 5-ին, ուստի առաջարկում է վերանորոգել նրանց մինչև յունիսի 4-ը։

◆ Ամարային ամիսներում Բագուի նահանգապետի և նահանգական վարչութեան դիւանատները Ղուսար փոխադրելու հարցը բացասաբար է վճռված այն պատճառով, նախ՝ որ բարձրատիճան ծառայողներից շատերը հրաժարվում են գնալ այնտեղ, և երկրորդ՝ որ տեղափոխութեան համար միջոցներ չը կան։

◆ Ներկայումս քաղաքապետի դիւանատանը նկատվում է, որ բագուեցիներից շատերը աշխատում են արտասահմանեան անցագիրներ ստանալ։

◆ Մայիսի 3-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին, գօրոցվոյները նկատում են մի տեղացու, որը վազելով գալիս էր կայարանից։ Գօրոցվոյները փորձում են բռնել նրան. նա մտնում է Ղուլիէվի ջաղացի ժտիկ գտնվող Զէֆալովի հիւրանոցը, որտեղ ապրողները ևս ուզում են բռնել նրան, բայց անծանօթը հանում է ատրճանակը և, էրակելով օդում, թռչում պատի վրայից ու սկսում փախչել նախ Բիրժեվայա, ապա Տելէֆոնայա փողոցով. երկաթուղային կամուրջին ժտիկ հանդիպում են նրան ձիանիերին ջուր տալուց յետոյ տուն վերադարձող կօզակները և փախչողը թեքվում է դէպի ժտակայ գարեջրատունը, որի առջև բաւականին մարդիկ են լինում կանգնած։ Միաժամանակ ժողովրդին է մտնում նաև ծառայութիւնից հեռացած վախմիստր Ստեփան Վասիլենկոն, որը ուզում է իմանալ բանի էութիւնը։ Փախչողը ատրճանակի մի գընդակով սպանում է նրան և շարունակում դէպի առաջ։ Աղմուկի և գնդակի ձայնից դուրս են վազում ժտիկ զօրանոցից խոպեօր կօզակները, որոնք, տեսնելով սպանվածին, սկսում են գնդակ արձակել փախչողի ետևից և սպանում են նրան։ Շուտով գալիս է և ոստիկանութիւնը։ Սպանվածի գրպանում գտել են 13,900 բուբլի և մի քանի փաստաթղթեր։ Ենթադրում են, որ սպանվածը այն կողոպտիչներից մէկն է, որոնք մայիսի 29-ին կողոպտեցին Թիֆլիսի մաքսատան խնայողական դանձարանը, որը և եկած է եղել Բագու երեկոյեան գնացքով։ («Б.», Кс.»)

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

—

◆ Կոմս Լ. Ն. Տօլստոյի յօբելեանական ժամանակաւոր բիւրօյի կողմից հրաւիրված ժողովը, մշակելով մի ծրագիր ժուրնալիստների համագումարի համար, որը պէտք է հրաւիրվի յունիսի 22-ին, որոշել է ուղարկել նրանց մայրաքաղաքի բոլոր հրատարակութիւններին՝ կցելով նրանց այն հարցերը, որոնք պէտք է քննութեան առնվեն յիշեալ համագումարի ժողովներում։ („Р. Сл.“)

◆ Մայիսի 21—22-ին Պետերբուրգում տեղի են ունեցել 16 ինքնասպանութեան դէպքեր ու փորձեր, որոնցից 7 հոգի անգործներ են։ Այդ 16 հոգուց 10 տղամարդիկ են, իսկ 6-ը կանայք։

◆ Բանտային գլխաւոր վարչութեան կարգադրութեամբ Մօգիլեվում, Կիէվում և Պերմում յուլիսի 1-ից պէտք է սկսեն շինել նոր բանտեր։ („Р. Сл.“)

◆ Լուր է պատում, որ ժտ ժամանակներս Բարձրագոյն ուկազ պիտի հրատարակվի, որի համաձայն այսուհետև Ֆինլանդական զորքերի սատաս-սեկրետարի բոլոր զեկուցումները ներկայացվելու են մինիստրների խորհրդի եղբակացութեան հետ միասին։ Այդ ուկազը շաղկապում են ժտ օրերս Դումայում յարուցված հարցապնդման հետ։ („Г. М.»)

◆ Ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստրութիւնը բացատրել է տեղական վարչութիւններին, որ կորած բագաժների համար վնասի վարձատրութեան դիւրացրած եղանակը գործադրվում է միայն առաջին կարգով գնացող ճանապարհորդների հաժար, այլ ոչ IV կարգի, որոնց գանգատները ճանապարհին կորցրած բագաժների հաժար պէտք է քննվեն ընդհանուր եղանակով։ («Русь»)

◆ Խօսում են, որ նաւատորմի հաժար հարկաւոր գումարը Պետական Դումայի կողմից մերժվելու պատճառով չէ կարող ոչ մի փոփոխութիւն պատահել ծովային վարչութեան կազմի մէջ։ Կարծում են, որ 1909 թւի ելմամի նախահաշիւը քննելիս պրահանաւեր շինելու հաժար անհրաժեշտ գումարը այնուամենայնիւ կընդունվի, նայելով թէ որքան աջող կերպով մշակած կը լինի ծովային մինիստրութիւնը այդ նաւաշինութեան ծրագիրը։ («П. К.»)

◆ Աշխատաւորականներն ու սոցիալ-դեմոկրատները վճռել են ներկայացնել Պետական Դումային մահվան պատիժը վերացնելու օրինագիծը։ («П. К.»)

◆ Ֆինանսական շրջաններից հաղորդում են «Р. Сл.» լրագրին, որ ներքին նոր փոխառութիւնը արդէն վճռված բան է համարվում։ Սկզբնական արժէքը կը լինի 95 բուբլի։ Փոխառութիւնը կատարվում է 5 տոկոսով, բայց աղատ է լինելու պետական տուրքից։ Քանակը առ այժմ յայտնի չէ, իսկ ժամանակը կորոշվի ժամանակս 2—3 ամսից յետոյ։ Բանկային շրջաններում արդէն սկսել են նախնական պատրաստութիւններ տեսնել։ Ֆինանսիստները հաւատացած են, որ փոխառութիւնը մեծ աջողութիւն կունենայ։ Աջողութեան պատճառը համարում են գլխաւորապէս այն փաստը, որ Պետական Դուման արդէն քննութեան է ենթարկել բիւջէտը։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ.

Ներքին

30 մայիսի

ՆԷՐՉԻՆՍԿ։ Կուէնգինսկի վարիանտի երկաթուղային աշխատանքները սկսվելն։

ԿԻԷՎ։ Հարաւ-արևմտեան գաւառներում մեծ քանակութեամբ երևացած թրթուրը, (гусеница) մի քանի տեղերում ծածկելով երկաթուղային գիծը, արգելք է լինում գնացքների երթևեկութեան։ Այդեգործների ջանները շատ մեծ են։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Բիւջետային ժամանակոցը ընդունեց կայսրութեան խուզարկու ոստիկանութիւնը վերակազմելու օրինագիծը։

Բանտային գլխաւոր վարչութիւնը բացատրել է, որ նկատի առնելով այն հանգամանքը, որ բանտարկեալների հացադուլը ինքնակամ ընաւորութեան մի գործողութիւն է հանդիսանում և չէ կարող խափանվել բանտային իշխանութիւնից կախված միջոցներով, վերջինս չէ կարող պատասխանատուութեան ենթարկվել հացադուլի հետևանքների համար, նոյնիսկ երբ բանտարկեալը քաղցից մեռնի։ Բայց և այնպէս երբ քաղցած բանտարկեալը շատ է ուժասպառ լինում կամ լուրջ կերպով հիւանդանում է, բանտային իշխանութիւնը պարտաւոր է միջոցներ ձեռք առնել նրան անհրաժեշտ բժշկական օգնութիւնը հասցնելու։

Մինիստրների խորհրդի մայիսի 24-ի Բարձրագոյնս հաստատված որոշումով սահմանվում են այն կանոնները, որոնք վերաբերում են «Նադէժդա» ընկերութեան ապահովագրական գործողութիւնները աւարտելու պայմաններին։

1 յունիսի

ԵԱՐՕՍԼԱՒ։ Եկաւ հելէնների թագուհին և Մեծ Իշխան Կոնստանդին Կոնստանդինովիչը։ Բարձրաստիճան ճանապարհորդները մեկնեցին սրբատեղիները դիտելու։

ԿԱԶԱՆ։ Համալսարանի խորհուրդը բեկտորին և պրոֆէսորներից երկուսին ուղարկեց ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրի մոտ միջնորդելու համար նրանից, որ թոյլատրվի հանալսարան ընդունված կին ունկնդիրներին վերջացնել համալսարանական դասընթացքը։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ «Русь» լրագիրը յունիսի 15-ից լոյս կը տեսնի նոր հիմքերի վրա։

ԿԻԷՎ։ Պոլիտեխնիկական ինստիտուտի վերատեսուչ ընտրվեց պրոֆէսոր Դեմենտիէվը։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Երէկ «Рѣчь» լրագիրը ապել էր այն փաստաթղթի պատճէնը, որ ստացվել է վարչային դիւանատնից։ Նրա մէջ բառ առ բառ առաջ է բերված «Русь»-ի հրատարակիչներից մէկի՝ Վիկտոր Սեմենովի խօսակցութիւնը Պետերբուրգի միջազգային առևտրական բանկի վարչութեան նախագահի հետ։ Խօսակցութեան ժամանակ Սեմենովը յայտնել է, որ լրագրի խմբագրութիւնը ահագին թւով նեղ է ունի, որի լոյս ընծայելը հաճելի չի լինի բանկի համար, և առաջարկում է չը տալ բանկի համար անշահեկան յօդուածներ, եթէ բանկը լայն կրեդիտ բանայ (մոտ 50 հազար բուբլի), ինչպէս այդ արել է արդէն բանկերից մէկը։

Այսօր «Русь» լրագրում Սեմենովը պատասխանում է, որ այդպիսի ֆիրաներ չէ տալ, և պնդում է, որ խօսակցութեան մէջ նա այն հայեացքը յայտնեց, թէ լրագրի գործնական յարաբերութիւնների ձևը բանկերի հետ կարող է կայանալ միմիայն հրատարակչի անձնական կրեդիտի մէջ, և խնդրեց վարչութեան կրեդիտը մեծացնել։ Լրագրի աշխատակիցներից 14-ը այսօր նրա մէջ մի յայտարարութիւն են տպել, որով նկատի առնելով ծանրագին մեղադրանքները, նրանք անհրաժեշտ են գտնում, չը սպասելով դատարանի վճռին, հրատարակութիւնը դնել նոր հիմքերի վրա, ոչ ուշ, քան յունիսի 15-ը։ Լրագիրը կը սկսէ լոյս տեսնել նոր հիմունքներով։

Արտաքին

30 մայիսի

ԲԵՐԼԻՆ։ «Sud. Deutsch. Reich. Corr.»-ը թերթը բեմէլեան տեսակցութեան առիթով գրում է, որ Կայսրի և անգլիական թագաւորի խօսքերն ամենուրեք հանգստութիւն և վստահութիւն ներշնչեցին։ Հանուր խաղաղութիւնը պահպանելու ուժեղ շեշտը այդ խօսքերում հնչում է ոչ իբրև աւանդական բանաձևի հասարակ կրկնութիւն։ Գերմանիան այնպիսի պլաններ չունի, որոնց իրականացումը պայմանաւորվէր Անգլիայի և Ռուսաստանի թշնամութեամբ։ Ցամենայն դէպս, Գերմանիան այսուհետև ևս կը ձգտէ Աֆրիկայի, Հեռաւոր և Մերձաւոր Արևելքի լաւ յայտնի իր շահերը զարգացնելու։

ԲԵՐԼԻՆ։ Լրագիրները արտատպում են անգլիական և ֆրանսիական լրագիրների յօդուածները, ապացուցելու որ Ֆրանսիայում բեվէլեան տեսակցութեան հետևանքներից մարդիկ հիասթափվել են։

«Köln. Zeit.»-ը խիստ կերպով առարկում է ժամուլի այն մասին, որ աղաղակ բարձրացրեց իբր ծագած եռապետեան դաշնակցութեան առիթով և խօսեց Գերմանիայի մասին։ Լրագիրն ասում է. «Պաշտօնական Ռուսաստանը յամենայն դէպս մտադիր չէ բռնել այն ճանապարհը, որ կարող է վատ վերջաւորութիւն ունենալ։ Գերմանիան, իր ոյժերը գիտակցելով, կարող է հանգիստ կերպով սպասել այն փոթորկին, որ կը կամենային առաջ բերել նրա հակառակորդները և թշնամիները։ Մեծ պետութիւնների ընդհարման սոսկալի հետևանքների պատասխանատուութիւնը կրելու են ոչ թէ գերմանացիները, այլ նրանք, ովքեր յարուցին նրան շահախնդրական և շովինիստական մտրոցումներից»։ Մակեդոնական հաւաձայնութեան մասին լրագիրն ասում է, որ Գերմանիան պէտք է նկատի ունենայ, թէ ինչպէս կը վերաբերվի այդ առաջարկութեան իր դաշնակից Աւստրօ-Ունգարիան։ Գերմանիան պարտաւոր է դանուբեան պետութեան կողմը լինել, եթէ վերջինս ստիպված կը լինի բողոքել այդօրինակ իր համար կարևոր գործում։

«Frankfurter zeitung»-ը ասում է, որ երբ բեվէլեան տեսակցութեան քննադատութեան ժամանակ խօսք է լինում մակեդոնական հարցի մասին, նկատի պէտք է ունենալ ոչ միայն Մակեդոնիայի ժողովուրդների վիճակը, այլ և առհասարակ Թիւրքական տիրապետութեան ապագան Եւրոպայում։ Մակեդոնական հարցը որոշ չափով միայն խթան է, որի օգնութեամբ մտադրվում է ոչնչացնել Թիւրքական տիրապետութիւնը Եւրոպայում։

Այնուհետև լրագիրը խօսում է Էդուարդ թագաւորի առատաձեռնութեան մասին Ռուսաստանի նկատմամբ։

«Մենք չը գիտենք,—նկատում է լրագիրը,—վերաբերում է արդեօք դա նոյնպէս Կ. Պոլսին, բայց կասկած չը կայ, որ ռուսական զինուորական շրջանների ռազմական տրամադրութիւնը կարող է ուժեղանալ միայն այն յոյսով, թէ Անգլիան գաղտնի կերպով կօգնէ Ռուսաստանին, որովհետև Անգլիայի և Ռուսաստանի մէջ ընդարձակ չափով տարածված է այն կարծիքը, թէ Թիւրքիայի ետևում կանգնած է Գերմանիան։ Այդպիսով յոյս ունեն, որ Թիւրքիայի անկումը նոյնպէս ազդու կերպով կը ՁԱՍԷ անհաձելի մրցակցի պրէստիժին։ Սակայն նշանները չը կան կարծելու, թէ գերմանական ղեկավար շրջանները հակված են Գերմանիայի բարի բարեկամ սուլթանին պաշտպանելու գործում որևէ այլ միջոցներ գործադրել, բացի դիպլոմատիականից։ Այդ հողի վրա յիրաւի կարող է ցասկոտ կռիւ բռնկվել մոտի՛ ապագայում։ Իբվէլում հաւանօրէն որոշ միջոցներ ձեռք առնված կը լինեն այդ հարցի վերաբերութեամբ։ Պէտք է յուսալ, որ ընդամէն մոռացված չէ և Աւստրօ-Ունգարիան, որ թիւրքական բոլոր հարցերում աչքի ընկնող դեր է խաղում և, հաւանական է որ, այսուհետև էլ կը խաղայ»։

ՏՕԿԻՕ։ Պօրտ-Արթուրից հաղորդում են, որ մայիսի 28-ին բացվեց այն արձանը, որ հապօնական կառավարութիւնը կառուցել է ի պատիւ բերդը պաշտպանելու ժամանակ սպանված ռուս զինուորականների։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴ. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՍԱՅՍԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԺԻՇԿ

Ա. Մխիթարեանց

Մեկնեց կովկասեան հանքային ջրերը և անցեալ տարիների նման ընդունելու է հիւանդներին վիներական և մորթու ցաւերով կիսալօգտկում, հիւրանոց «Ռոսսիա»։

(ա. օ.) 100—62

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Գնացքների ամառնային երթևեկութիւն

(Ժամերը հաշուած են Պետերբուրգի ժամանակով, իսկ փակագծերի միջինը՝ Թիֆլիսի ժամանակով)

	ԱՐԱԳ	ԱՐԱԳԱՑՎԱԾ	ՊՕՍՏԱՏԱՐ	ՄԱՐԴԱՏԱՐ	ՇԳՐ.-ՄԱՐԴԱՏ.
Բագուից դուրս գալը. . .	—	4 ժ. 10 ր. ցեր.	11 ժ. 8 ր. առ.	5 ժ. 24 ր. առ.	—
Թիֆլիս հասնելը.	—	8 ժ. 30 ր. առ.	5 ժ. 59 ր. առ.	10 ժ. 52 ր. երեկ.	—
Թիֆլիսից դուրս գալը.	(9 ժ. 3 ր. երեկ.)	—	(7 ժ. 47 ր. առ.)	(12 ժ. 28 ր. գիշ.)	—
Բաթում հասնելը. . . .	7 ժ. 14 ր. առ.	—	8 ժ. 40 ր. երեկ.	12 ժ. 36 ր. ցեր.	—
Բաթումից դուրս գալը.	11 ժ. երեկ.	—	7 ժ. 1 ր. առ.	5 ժ. 57 ր. երեկ.	—
Թիֆլիս հասնելը.	9 ժ. 44 ր. առ.	—	8 ժ. 38 ր. երեկ.	7 ժ. 22 ր. առ.	—
Թիֆլիսից դուրս գալը.	—	(11 ժ. 21 ր. գիշ.)	(10 ժ. 36. ր. երեկ)	(8 ժ. 58 ր. առ.)	—
Բաքու հասնելը. . . .	—	1 ժ. 35 ր. ցեր.	4 ժ. 45 ր. ցեր.	12 ժ. 57 ր. գիշ.	—
Ջուլֆայից դուրս գալը.	—	—	5 ժ.	առ.	—
Երևանից դուրս գալը. .	—	—	—	—	—
Ալէքսանդրօպոլից դուրս գալը.	—	—	7 ժ. 59 ր. երեկ.	—	9 ժ. 27 ր. երեկ.
Թիֆլիս հասնելը.	—	—	5 ժ. 28 ր. առ.	—	5 ժ. 30 ր. առ.
Թիֆլիսից դուրս գալը. .	—	—	(12 ժ. 53 ր. գիշ.)	—	3 ժ. 30 ր. ցեր.
Ալէքսանդրօպոլ հասնելը.	—	—	10 ժ. 21 ր. առ.	—	(11 ժ. 48 ր. առ.)
Ջուլֆա հասնելը.	—	—	11 ժ. 47 ր. գիշ.	—	9 ժ. 53 ր. երեկ.
Ալէքսանդրօպոլից դուրս գալը.	—	—	10 ժ. 50 ր. առ.	—	—
Կարս հասնելը.	—	—	2 ժ. 9 ր. ցեր.	—	10 ժ. 15 ր. երեկ.
					1 ժ. 49 ր. գիշ.

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 թ.
(Կուկիա, Վօրոնցօվի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից
ՈՒՍՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ
Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վիներական (սիֆիլիս) հ.։
Կ. Մ. ԶԻԿՕՎԱՆԻ—9½—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆՑ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։
Ն. Տ. ՄՈՒՎԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վիներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ.
Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց ծաղկահատ.։
Ա. Գ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.։
ԿԻՆ-ՔԱՐԻՇԿ Ա. Ի. ՇԶԵՐԲԻՆԱ—1½—2 ժ. մանկաբարձութեան։
Գ. Ճ. ԳՈՒՐԳԵՆՕՎ—12—12½ ժ. կանանց և մանկաբարձութեան։
ԵՐԵԿՈՅՆԵՐԸ
Ա. Ճ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ—6—7 ժ. վիրաբուժ., վիներական, միզասեռ և մորթու հ.
Վճարը 50 կ.։ Զբաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։
Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Տ. ԳԷՈՐԳ-ԲԷԳԵԱՆ
ԱՁՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Ընդունելութիւնն ամեն օր
Առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև 12
Երեկոյեան » 5-ից մինչև 7
Վելեամինօվսկայա փողոց № 8.
(Ե. Հ. Շ.) 100—73

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ
վերսկսեց ընդունելութիւն
Ներքին եւ Զղային
Հիւանդների
Պետերբուրգում, Վերեի բուլվար № 14.
տ. իշխ. Գիրէի, Пятигорскъ, Верхній бульваръ, д. кн. Гирей. 30—10

Ս. ԴԷՄՈՒՐԵԱՆ
„ՔՆԱՐ“
Ժողովրդական երգարանը (Եւրոպական նոտաներով)
Վաճառվում է «Գոլոս Արմենիի» և «Փարոս» գրախանութներում, նաև կարելի է դիմել՝ Моздокъ, Терск. обл., Степану Демуј янъ
Գինն է 1 բուբլի
(24, 29, յ. 3, 8, 13) 5—3

ԴՊՐՈՑ-ՊԱՆՍԻՕՆ
ԵՒ
ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՊԱՐՏԷԶ
Ս. Վ. Արղութեան-Երկայնաբազուկի
ամարային զբաղմունքները վերսկսվում են յուլիսի 5-ին. պատրաստում են մանուկներին բոլոր դպրոցների համար։
(29 1, 3) 3—3

Ուրեմն հանգիստ դպրոց
եւ
ԱՄԱՌՆ. ՀԱԶԻԱՊԱՀ. ԿՈՒՐՍԵՐ
Պրոգիմնազիաների իրաւունքներով
եւ
Մանր վարկի հաստատ. հաշուապահութեամբ
Վերատեսուչ հիմնադիր
Յ. Զ. ՏԷՐ-ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ
Աւարտել է Պետերբուրգի առեւտր. կուրսերը
Ընդունվում են 1 և 2 դաս. գիմնազիաների ծրագրով, յունիսի 4-ին և 5-ին։
Աւարտողները կարող են տեղի յոյս ունենալ, որովհետև ամենուրեք վարկային ընկերութիւններ են հիմնվում։ Գիւղական ուսուցիչների համար ձրի է յունիսի 15-ից մինչև օգոստոսի 1-ը։
Թիֆլիս, Աւճարեան փողոցի սկզբին՝ 1 Թուումանօվսկայա փ., սեփ. տ. № 15.
(Ս. Կ.) 2—1

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ
ԿԵԱՆՔ
Հասարակական, գրական, արուեստական
Պատկերազարդ շաբաթաթերթի
(Ներկայ կուսակցութիւններից անկախ)
ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ № № 1 և 2
Բովանդակութիւն. № 1—Գրչի զինուորը «յեղափոխական» գնդակի զոհ.—Հայ եկեղեցին.—Մեր բարքերից.—Երգիր, ախպեր Ջան, զուլումի երգեր.—Գրողի վիճակը.—Էն խրոխտաժպիտը դէմքին.—Մի առաջարկութիւն բոլոր հայ թերթերին.—Կնոջ կոչումը.—Ձօրլները գրականութեան մէջ.—Մամուլ.—Փոստարկղ.—Ցայտարարութիւն։ № 2—Հայկական հարցը և «քաղաքակրթված» Եւրոպան.—«Քիալլագեօզ» ազգասիրական յեղափոխութիւնը և իսկական կրթութիւնը.—Մեր այժմեան հոգևորականութիւնը.—«Գործ ենք պահանջում.—Լէօի յօբելեանը.—«Հովիւը» և նրա խմբագրի յօբելեանը.—Մամուլ.—Մատենախօսական.—Գրական մի կենդան նահատակ (Տիգրան Նազարեան).—Մեր պատասխանը պ. Լէօին.—Մեր պատկերները. Լէօ, Երվանդ. Երզնկեան, Տ. Նազարեան (նրանց յօբելեանի առիթով)։ № 3-ը լոյս է տեսնելու յուլիսի 1-ին։ Բաժանորդագինը ամեն տեղ 3 բուբլի, կէս տարվանը՝ 2 բուբ., հատը 8 կ.։ Դիմել՝ Тифлисъ, редакція „Граканутюнъ евъ Кянкъ“, Абасъ-Абадская площадь, Мугниискій 1-й тупикъ, домъ Ахвердова № 5. «Ձարկի» բաժանորդներից ճիշտ հասցէն յայտնողները՝ կը ստանան թերթը ձրի։
Խմբագիր-հրատարակիչ՝
Գրիգոր Բալասանեան
5—5

КАВКАЗСКІЯ МИНЕРАЛЬНЫЯ ВОДЫ: Министерство Торговли и Промышленности. НАТУРАЛЬНЫЯ СТОЛОВЫЯ ВОДЫ:
„НАРЗАНЪ“ Кисловодскъ.
„ЕССЕНТУКИ“ № 20
Продажа вездѣ. ● Главный складъ въ Пятигорскѣ.
ПРЕЙСЪ-КУРАНТЫ БЕЗПЛАТНО.
(17, 25, 2, 9) 82,038 27—3

Типо: „Էկոնոմիա“ Авака Мугдусіанцовасъ С-ми. Большая Ванкская ул. № 3.